

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS LAUKINĖS GYVŪNIJOS ĮSTATYMO NR. VIII-498 2 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XVP-92

2025 m.

d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo 2025 m. sausio 14 d. posėdžio protokolą Nr. SPP-18 „Dėl Vyriausybės išvadų“, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Pritarti Lietuvos Respublikos laukinės gyvūnijos įstatymo Nr. VIII-498 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XVP-92 (toliau – Įstatymo projektas) tikslui aiškiau reglamentuoti domestikuotų gyvūnų statusą, tačiau iš esmės nepritarti Įstatymo projektui (teisinio reguliavimo priemonėms) dėl toliau nurodytų priežasčių:

1. Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nurodytas tikslas aiškiau reglamentuoti domestikuotų gyvūnų statusą, įtraukiant gyvūnus, kurie per nelaisvės veisimo procesą įgyja žmogaus poreikiams pritaiktų savybių, iš dalies pasiektas Laukinių gyvūnų naudojimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2023 m. rugpjūčio 1 d. įsakymu Nr. D1-262 „Dėl Laukinių gyvūnų naudojimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Taisyklės), 4 punkto nuostata, nustatančia domestikuotus gyvūnus, įskaitant paukščius, kuriems netaikomas laukiniams gyvūnams nustatytas teisinis reguliavimas. Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatyme gyvūno sąvoka apibrėžta taip: „Gyvūnas – bet kokios rūšies domestikuotas ar laukinis gyvūnas, įskaitant ūkinius gyvūnus ir gyvūnus augintinius.“ Domestikuoti gyvūnai laikomi ūkiniais arba estetiniais (gyvūnai augintiniai) tikslais. Vadovaudamasi Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo 3 straipsnio 3 dalies 1 punkto nuostatomis, Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija formuoja valstybės politiką laukinių gyvūnų ir gyvūnų augintinių gerovės ir apsaugos srityje, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja, kaip ji įgyvendinama. Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 22 d. nutarimu Nr. 1138 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nuostatų patvirtinimo“, 7.3 papunktyje numatytas Aplinkos ministerijos tikslas formuoti valstybės politiką biologinės įvairovės (išskyrus augalininkystę, ūkinius gyvūnus ir žuvų išteklių naudojimą jūrų vandenyse), kraštovaizdžio, gyvūnų augintinių gerovės ir apsaugos, genetiškai modifikuotų organizmų srityse. Ūkinių gyvūnų gerovės ir apsaugos sritis Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo 3 straipsnio 4 dalies 1 punkte priskirta Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijai.

Aplinkos ministerija iki 2026 m. liepos 1 d. papildys Taisyklių 4 punktą, išsamiau nurodydama domestikuotų gyvūnų, kuriems nebūtų taikomos Taisyklių nuostatos, rūšis. Ši teisinio reguliavimo alternatyva padėtų aiškiau reglamentuoti domestikuotų ir laukinių gyvūnų rūšių statusą vadovaujantis Nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos konvencijos (toliau – CITES konvencija), 1999 m. kovo 29 d. Tarybos direktyvos [1999/22/EB](#) dėl laukinių gyvūnų laikymo zoologijos soduose, 1996 m. gruodžio 9 d. Tarybos reglamento [\(EB\) Nr. 338/97](#) dėl laukinės faunos ir floros rūšių apsaugos kontroliuojant jų prekybą, 2006 m. gegužės 4 d. Komisijos reglamento [\(EB\) Nr. 865/2006](#), nustatančio išsamias Tarybos reglamento [\(EB\) Nr. 338/97](#) dėl laukinės faunos ir floros rūšių apsaugos kontroliuojant jų prekybą įgyvendinimo taisykles, nuostatomis, kurios perkeltos į Laukinės gyvūnijos įstatymą ir kitus nacionalinius teisės aktus.

2. Įstatymo projektu siūlomas reguliavimas neatitinka CITES konvencijos, Europos Sąjungos (toliau – ES) ir nacionalinių teisės aktų nuostatų, tai yra:

2.1. pasiūlymas Įstatymo projekto 1 straipsniu pakeisti Laukinės gyvūnijos įstatymo 2 straipsnio 2 dalį papildant domestikuoto gyvūno sąvoką, kad „domestikuotais gyvūnais taip pat laikomi gyvūnai, veisiami nelaisvėje keturias ar daugiau kartų (iki F4 kartos), kurių elgesys ir fiziologiniai požymiai yra pritaikyti žmogaus poreikiams. Šiai kategorijai taip pat priskiriami gyvūnai, plačiai naudojami žmogaus reikmėms, įskaitant, bet neapsiribojant, maisto, medžioklės ar dekoratyviniais tikslais“, neatitinka nustatyto gyvūnų skirstymo pagal genetines ypatybes į laukinius ir domestikuotus (Laukinės gyvūnijos įstatymo 2 straipsnio 2 ir 11 dalys). Įstatymo projekte siūlomas teisinis reguliavimas neatitinka Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 7 punkte įtvirtinto teisėkūros sistemiškumo principo, kad teisės normos turi derėti tarpusavyje, kadangi Įstatymo projektu siūloma išplėsti domestikuoto gyvūno sąvoka turėtų būti suderinta su Laukinės gyvūnijos įstatymo 2 straipsnio 11 dalyje apibrėžta laukinio gyvūno sąvoka, jos apibrėžti siaurinant.

Įstatymo projektu siūloma domestikuotiems gyvūnams priskirti naudojamus žmogaus reikmėms nelaisvėje veisiamus laukinius gyvūnus vien pagal veisimo nelaisvėje kartų skaičiaus požymį, nevertinant genetinių pokyčių (kitais, nei nustatyta Laukinės gyvūnijos įstatyme). Per 4 veisimo nelaisvėje kartas laukinės rūšies gyvūnas nepatirs tokių genetinių pokyčių, kad jį jau būtų galima priskirti domestikuotiems gyvūnams, kuriems domestikuoti prireikė tūkstančių metų, selektyviai veisiant atrinktus gyvūnus pagal žmogui naudingus požymius, pavyzdžiui, naminis šuo (lot. *Canis familiaris*), naminė katė (lot. *Felis catus*), naminė kiaulė (lot. *Sus domesticus*), naminė avis (lot. *Ovis aries*), naminis arklys (lot. *Equus caballus*) ir kt. Gyvūnų jaukinimas klaidingai įvardijamas kaip gyvūnų domestikavimas, t. y. jaukinami gyvūnai neįgyja genetinių pokyčių. Domestikuoti gyvūnai natūraliai negyvena laukinėje gamtoje. Kartais jie gali pabėgti ir sulaukėti, tačiau dėl genetinių pokyčių selekcijos metu šie gyvūnai netampa laukinių gyvūnų rūšimis. Kai kurių rūšių, pavyzdžiui, vabzdžių, graužikų, veisimosi ciklai palyginti trumpi – vos savaitė ar mėnuo, todėl, pagal Įstatymo projekte siūlomą papildytą sąvoką, daug nelaisvėje laikomų laukinių gyvūnų būtų priskiriami domestikuotiems. Be to, Įstatymo projekte nenustatyta, nuo kada būtų fiksuojama data (nuo Įstatymo projekto priėmimo ar kitos datos), kur turėtų būti laikomas nelaisvėje gyvūnas ir kokio konkrečiai laukinio gyvūno individo (tos pačios rūšies gyvūnas gali būti laikomas įvairiais tikslais fizinių ar juridinių asmenų zoologijos soduose, aptvaruose ar namuose) 4 kartų (F4) ribą reikėtų pradėti skaičiuoti, kad gyvūnas būtų priskirtas domestikuotam, ir kas turėtų tai daryti. Įstatymo projekte siūlomas teisinis reguliavimas neatitinka Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 6 punkte įtvirtinto teisėkūros aiškumo principo reikalavimų.

Pakeitus domestikuotų gyvūnų sąvoką, kaip siūloma Įstatymo projekte, į domestikuotų gyvūnų kategoriją patektų didžioji dalis nelaisvėje laikomų laukinių gyvūnų (įskaitant zoologijos soduose laikomus laukinius gyvūnus, pavyzdžiui, raganosius, tigrus, žirafas, erelius, šikšnosparnius, driežus, vabzdžius ir kt.), kurių laikymo tikslą (mokymo, edukacijos, estetikos, prekybos ir pan.) galima būtų priskirti „plačiai naudojamoms žmogaus reikmėms“ ar dekoratyviniams tikslams.

Įstatymo projektu nustačius, kad nuo penktos kartos (F5) nelaisvėje veisiami laukiniai gyvūnai ir gyvūnai, naudojami žmogaus reikmėms, priskiriami domestikuotiems gyvūnams, pagal Laukinės gyvūnijos įstatymo 1 straipsnio 3 dalį, šių gyvūnų naudojimo ir apsaugos nereglamentuotų Laukinės gyvūnijos įstatymas, todėl nebūtų taikomi šiame įstatyme nustatyti reikalavimai dėl laukinių gyvūnų (įskaitant saugomas, invazines rūšis) laikymo nelaisvėje, kryžminimo, laikymo zoologijos soduose, invazinių rūšių naudojimo, introdukcijos, reintrodukcijos ir išleidimo į laisvę, įvežimo į Lietuvos Respubliką ar išvežimo iš jos ir Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatyme nustatyti reikalavimai dėl saugomų rūšių naudojimo – prekybos saugomų rūšių laukiniais gyvūnais;

2.2. priėmus Įstatymo projektu siūlomą teisinį reguliavimą, nebeliks Laukinės gyvūnijos įstatymo 6 straipsnio 6 dalyje nustatyto draudimo naudoti laukinių žinduolių, paukščių, roplių ir

varliagyvių rūšių gyvūnus cirkuose, nes, pagal Įstatymo projektu siūlomą teisinį reguliavimą, penktos kartos išveistus nelaisvėje ir išdresuotus gyvūnus (įskaitant dramblius, tigrus, beždžiones, papūgas ir kt.) galima priskirti domestikuotiems gyvūnams, kurių elgesys ir fiziologiniai požymiai yra pritaikyti žmogaus poreikiams tenkinti (įskaitant cirkų lankymą);

2.3. penktos (F5) ir vėlesnių kartų gyvūnams, kurie pagal Įstatymo projektą būtų priskirti domestikuotiems gyvūnams, vadovaujantis Laukinės gyvūnijos įstatymo 1 straipsnio 3 dalimi, nebūtų taikomos šio įstatymo nuostatos, taikomos ir zoologijos sodams (kai gyvūnai demonstruojami žmonėms pažinimo ir estetišiems poreikiams), jei būtų priimtas Įstatymo projektu siūlomas teisinis reguliavimas. Į Laukinės gyvūnijos įstatymo 17 straipsnį perkeltos Direktyvos [1999/22/EB](#) nuostatos. Direktyva [1999/22/EB](#) siekiama apsaugoti laukinę fauną ir biologinę įvairovę valstybėms narėms priimant priemones dėl leidimų ES zoologijos sodams išdavimo ir tikrinimo bei tokiu būdu stiprinti zoologijos sodų vaidmenį saugant biologinę įvairovę. Šioje direktyvoje zoologijos sodai apibrėžiami kaip vietos, kuriose laikomi ir visuomenei demonstruojami laukiniai gyvūnai 7 arba daugiau dienų metuose. Direktyvoje [1999/22/EB](#) nenustatyta, kad ji netaikoma ar kad laukiniais gyvūnais nelaikomi penktos kartos (F5) nelaisvėje veisti laukiniai gyvūnai ir šios direktyvos nuostatos taikomos visiems laukiniams gyvūnams be išimčių, neatsižvelgiant į tai, kelintos veisimo nelaisvėje kartos jie yra ir ar jų elgesio ir fiziologijos požymiai pritaikyti žmogaus poreikiams, ar jie plačiai naudojami dekoratyviniais tikslais. Priėmus Įstatymo projektu siūlomą teisinį reguliavimą, Lietuva neįgyvendintų Direktyvos [1999/22/EB](#) reikalavimų;

2.4. papūgos (išskyrus 4-ias jų rūšis) ir daug kitų plačiai naudojamų žmogaus reikmėms laukinių gyvūnų, ypač laikomų dekoratyviniais, estetiniais tikslais (žinduolių, gyvačių, roplių, varliagyvių, roplių, žuvų, vorų, vabzdžių, moliuskų ir kt.), rūšių įrašytos į Reglamento [\(EB\) Nr. 338/97](#) A ir B priedus ir CITES konvencijos I, II ir III priedėlius. Reglamentas [\(EB\) Nr. 338/97](#) ir CITES konvencija taikomi laukinės faunos rūšims, nurodytoms šių dokumentų prieduose ir priedėliuose, neatsižvelgiant į tai, kurios veisimo nelaisvėje kartos gyvūnas yra, jo naudojimo paskirtį ar į tai, kad nacionalinėje teisėje gyvūnas priskirtas domestikuotam. Siekiant gauti Reglamente [\(EB\) Nr. 338/97](#) nurodytus dokumentus (importo, eksporto leidimus), privaloma pateikti teisėtą įsigijimą įrodančius dokumentus, užtikrinti tinkamas gyvūnų laikymo nelaisvėje sąlygas.

CITES konvencija įsigaliojo 1975 metais, prie šios konvencijos prisijungė 183 šalys bei regioninės organizacijos, įskaitant ES ir visas ES valstybes nares. CITES konvencijos 14 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad CITES konvencijos nuostatos nedarą įtakos šalių teisei priimti griežtesnes vidaus priemones, taikomas į I, II ir III priedėlius įrašytoms rūšims priklausančių egzempliorių prekybos, gaudymo, turėjimo ar gabenimo sąlygoms, ar netgi ir visiškai tai uždrausti, tačiau nenustatyta, kad gali būti švelninamos CITES konvencijos nuostatos nacionalinio lygmens teisės aktais. CITES konvencijos 8 straipsnio 1 dalyje nustatytos priemonės, kurių privalo imtis šalys šios konvencijos nuostatomis įgyvendinti ir drausti į CITES priedėlius įrašytų egzempliorių (t. y. gyvūnų rūšių) prekybą jas pažeidžiant: a) baudžia už CITES konvenciją pažeidžiančią egzempliorių prekybą, jų turėjimą arba už viena ir kita; b) numato egzempliorių konfiskavimą arba egzempliorių grąžinimą eksporto valstybei.

Reglamentu [\(EB\) Nr. 338/97](#) nustatytos išsamios CITES konvencijos įgyvendinimo taisyklės visoms ES valstybėms narėms, paliekant galimybę valstybėms narėms nustatyti griežtesnes taisykles. Reglamento [\(EB\) Nr. 338/97](#) 7 straipsnyje nustatyta, kad kriterijus, pagal kuriuos nustatoma, ar egzempliorius yra gimęs ir išaugintas arba dirbtinai padaugintas nelaisvėje ir ar yra skirtas komerciniams tikslams, nustato Komisija, o šio reglamento 8 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad A priede išvardytų rūšių egzempliorius draudžiama pirkti, siūlyti pirkti, įsigyti komerciniais tikslais, viešai demonstruoti komerciniais tikslais, naudoti pasipelnymui ir prekybai, laikyti pardavimui, siūlyti parduoti arba vežti pardavimui, šis draudimas gali būti netaikomas nelaisvėje gimusiems ir išaugintiems gyvūnų egzemplioriams valstybės narės, kurioje yra egzempliorius, valdymo institucijai kiekvienu atskiru atveju išdavus sertifikatą.

Reglamento [\(EB\) Nr. 865/2006](#) 54 straipsnyje nustatyta, kad gyvūnų egzempliorius laikomas gimusiu ir išaugintu nelaisvėje, tik kai kompetentinga valdymo institucija, pasitarusi su valstybės narės kompetentinga mokslo institucija, įsitikina, kad laikomasi šiame straipsnyje nustatytų kriterijų.

Nustačius Įstatymo projektu siūlomą teisinį reguliavimą, Lietuvai, kaip CITES konvencijos šaliai, neįgyvendinus CITES konvencijos nuostatų, kurios taip pat nustatytos Reglamente [\(EB\) Nr. 338/97](#) ir Reglamente [\(EB\) Nr. 865/2006](#) ir kurios tiesiogiai taikomos visose ES valstybės narėse, ir įgyvendinus jas netinkamai, Europos Komisija galėtų inicijuoti ES teisės pažeidimo procedūrą prieš Lietuvą.

Ministras Pirmininkas

Aplinkos ministras